

УДК 358.2:355.236.94(477)“1967/2017”

І.В.Красота

Підготовка військових фахівців інженерних військ у Кам'янці-Подільському в 1967–2017 рр.

На основі опублікованих джерел, а також особистого досвіду військової служби автора в інженерних військах Збройних Сил України досліджується процес підготовки військових фахівців інженерних військ у Кам'янці-Подільському в 1967–2017 рр. Розглянуто підготовку офіцерів у Кам'янці-Подільському вищому військово-інженерному командному училищі в 1967–1995 рр. Проаналізовано підготовку військових фахівців інженерних військ: офіцерів, сержантів та солдат у Військовому інженерному інституті Подільської державної аграрно-технічної академії, Навчальному центрі інженерних військ, Центрі розмінування, на факультеті (кафедрі) військової підготовки Кам'янці-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Розглянуто хід реформування вищого воєнного навчального закладу інженерних військ Збройних Сил у Кам'янці-Подільському в 1993–2017 рр. Порівняно результати підготовки військових фахівців інженерних військ у Кам'янці-Подільському в 1967–2017 рр.

Ключові слова: *реформування, інженерні війська, Збройні Сили України, навчальний центр підготовки, центр розмінування, військовий інститут, військовий факультет, військова кафедра, офіцери, сержанти, солдати*

Інженерні війська Збройних Сил (далі – ЗС) України потребують висококваліфікованого персоналу, у тому числі для комплектування посад офіцерського складу, сержантського та солдатського складу. Для підготовки такого персоналу необхідно мати відповідні навчальні заклади, зокрема: вищі військові навчальні заклади – для підготовки офіцерів різного рівня військової освіти, та відповідні навчальні установи – для підготовки військових кваліфікованих фахівців.

Метою цієї статті є вивчення процесу підготовки військових фахівців для потреб інженерних військ ЗС України у Кам'янці-Подільському Хмельницької обл., у Львові та Києві та їх порівняння.

Підготовка військових фахівців тактичного рівня та оперативно-тактичного рівня для потреб інженерних військ

Підготовка військових фахівців у Кам'янці-Подільському Хмельницької обл. розпочинаються у 1967 р., коли відповідно до наказу Міністра оборони СРСР, було сформовано військово-інженерне училище. У січні 1969 р. училище було переформовано у Кам'янець-Подільське вище військово-інженерне командне училище (далі – КПВВІКУ) з терміном навчання 4 роки.

Першим начальником КПВВІКУ у 1967 р. був призначений генерал-майор Василь Іванович Єрмаков, його замінив у 1982 р. генерал-майор Юрій Миколайович Кузнецов, який командував училищем до 1987 р.

Починаючи з 1974 р. проводилась підготовка офіцерів інженерного профілю для Повітрянодесантних військ, яка продовжувалася до розформування у 1995 р. КПВВКУ [1]. Останнім начальником Кам'янці-Подільського вищого військово-інженерного командного училища був генерал-майор Георгій Андрійович Сірош.

Вже після набуття незалежності Україною, у період 1991–1995 рр., було підготовлено 1,5 тис. офіцерів тактичного рівня освіти для потреб інженерних військ України та інших країни колишнього СРСР [2, с. 135].

З цього часу Військовий інженерний факультет, у подальшому – інститут Подільської державної аграрно-технічної академії, та з 2009 р. факультет військової підготовки Кам'янці-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (далі – ВП), продовжував славні традиції з підготовки офіцерів інженерних військ до 2012 р., коли підготовка офіцерів була переведена до Львівської Національної академії сухопутних військ ім. гетьмана Сагайдачного (далі – НАСВ).

У 1996 р. в ВП відбувся перший випуск офіцерів тактичного рівня, у тому числі офіцерів запасу, а також оперативного-тактичного рівня, усього 541 особи [2, с. 136].

Вагомий внесок у створення ВП зробив генерал-майор Василь Іванович Мельницький, який перед призначенням його начальником цього закладу займав посаду заступника начальника КПВВКУ.

Другим начальником ВП у 2004–2009 рр. був полковник Олег Володимирович Хавронюк. Після реформування ВП в факультет військової підготовки та включення його до складу Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, факультет очолив полковник Сергій Володимирович Мальченко та керував їм до 2012 р.

Під час розформування факультету військової підготовки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка тимчасово виконуючий обов'язки начальника виконував полковник Володимир Вікторович Орлянський.

З 2013 р. по теперішній час начальник кафедри військової підготовки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка – полковник Євген Іванович Брижатиї.

З 1993 р. у ВП було розпочато підготовку фахівців тактичного рівня зі ступенем вищої освіти “бакалавр” за очною формою навчання (4 роки навчання) за наступними військово-обліковими спеціальностями (далі – ВОС) для інженерних військ ЗС України: 090500 (інженерна розвідка), 100100 (інженерне забезпечення), 101000 (застосування інженерних підрозділів, 180100 (дорожнє забезпечення), 500100 (експлуатація та ремонт інженерного озброєння), 500300 (експлуатація та ремонт інженерних електротехнічних засобів), 580100 (будівництво автодоріг і мостів).

У 1994 р. започатковано підготовку офіцерів оперативного-тактичного рівня зі ступенем вищої освіти “спеціаліст” (2 роки навчання) за наступними ВОС:

090500 (інженерна розвідка), 100100 (інженерне забезпечення), 500100 (експлуатація та ремонт інженерного озброєння).

У 1994–2000 рр. було підготовлено 88 офіцерів оперативно-тактичного рівня, 2,6 тис. офіцерів тактичного рівня, у тому числі 1,5 тис. офіцерів запасу [2, с. 136]. Також у 2000–2002 рр. велась підготовка військових фахівців для миротворчого контингенту Тимчасових сил ООН у Південному Лівані [2, с. 137].

Починаючи з 2006 р. прогнозоване скорочення ЗС України призвело до зменшення потреб у підготовці офіцерів тактичного рівня і як наслідок у 2007 р. інститут було скорочено до факультету, а в 2012 р. до кафедри, яка готувала тільки офіцерів запасу (тактичного рівня). Так, у 2009 р. у ВП було набрано всього 25 курсантів для підготовки військових фахівців тактичного рівня, відповідно у 2013 р. у НАСВ випуск становив тільки 43 офіцери (після переведення підготовки у 2012 р. до НАСВ).

У період з 2013–2017 рр. було підготовлено майже 1,8 тис. офіцерів, у тому числі майже 1,6 тис. офіцерів запасу, які були підготовлені на кафедрі військової підготовки у Кам'янці-Подільському (таблиця 1).

Таблиця 1. Результати підготовки офіцерів оперативно-тактичного та тактичного рівнів у 2006–2017 рр.

Офіцерів тактичного рівня	Рік випуску				
	2013	2014	2015	2016	2017
Озброєння та техніка інженерних військ	8	8	9	22	10
Управління діями інженерних підрозділів військ і сил	35	32	37	15	9
Офіцерів запасу	310	350	230	426	266
Всього	353	390	276	463	285

З 2001 року підготовка офіцерів оперативно-тактичного рівня була переведена до Національної академії оборони України – у подальшому Національного університету оборони України ім. Івана Черняховського (далі – НУОУ).

Усього у період 1994–2017 рр. було підготовлено 269 офіцерів з оперативно-тактичним рівнем освіти. Порівняємо кількість офіцерів відповідного рівня підготовки підготовлених у ВП за 7 років (1994–2000 рр. – підготовлено 98 осіб) та за 20 років у НУОУ (1998–2017 – підготовлено 171 особу) – різниця в підготовці становить всього 43 % при різниці у роках майже у 3 рази.

У період 1994–2017 рр. у НУОУ було підготовлено 16 офіцерів оперативно-стратегічного рівня, з них 4 особи за заочною формою навчання.

Першими випускниками з оперативно-стратегічним рівнем освіти у 1996 р.

були полковники В.П. Павлючик, Г.І. Ісенко, І.П. Паслай. Надалі цей рівень освіти отримали начальники інженерних військ ЗС України – генерал-майор В.М. Ковальський (1998 р.), генерал-майор Б.В. Бондар (2006 р.), полковник В.Л. Пекельний (2009 р.), та начальник Головного управління оперативного забезпечення ЗС України генерал-лейтенант М.І. Кравчук (1997 р.).

Починаючи з 2013 р. було уточнено перелік спеціальностей за якими готуються військові фахівці з вищою освітою та спеціалізації підготовки для потреб інженерних військ ЗС України. У порівнянні з попереднім періодом деякі спеціальності та спеціалізації не змінилися, як наприклад “Озброєння та військова техніка” відповідала спеціалізації “Озброєння та техніка інженерних військ”. Водночас інженерні війська змінили спеціальність на “Військове управління (за видами Збройних Сил)”, яким відповідала спеціалізація “Управління діями інженерних підрозділів військ і сил”. Для підготовки офіцерів оперативно-тактичного рівня спеціальність “Забезпечення військ (сил)” – відповідає спеціалізації “Організація інженерного забезпечення бойових дій військ (сил)”.

Підготовка кваліфікованих спеціалістів рядового та сержантського складу для потреб інженерних військ

До 1993 р. військово-професійна підготовка осіб для комплектування посад рядового та сержантського складу строкової військової служби була організована в окружних навчальних центрах з термінами підготовки до 6 місяців, але постало питання збільшення обсягів підготовки та їх централізації, тому було прийнято рішення про формування у м. Кам’янець-Подільському 1500 Центру підготовки інженерних військ (далі – 1500 ЦПВ) [3]. У цьому центрі у 1995–1996 рр. здійснювалася підготовка фахівців інженерних військ для місії в Анголі [3-9]. Першим начальником 1500 ЦПВ був призначений полковник Анатолій Степанович Боровський, його замінив на цій посаді у 2000–2001 рр. полковник Василь Савович Злагоднюк.

У період 1993–2012 рр. підготовка осіб рядового складу за інженерними спеціальностями здійснювалася в 1500 ЦПВ у подальшому Навчальному центрі інженерних військ ЗС України (далі – навчального центру) [10-11].

Начальником навчального центру у період 2001–2012 рр. був полковник Михайло Олексійович Івасюк.

У період 2010–2012 рр. підготовка осіб на посади сержантського складу для потреб інженерних військ ЗС України проводилася у Військовому коледжі сержантського складу Кам’янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка (далі – військового коледжу), начальником військового коледжу був полковник Володимир Петрович Слюсарчук [12].

У подальшому, після розформування у 2012 р. навчального центру та військового коледжу [13], підготовку цих категорій особового складу було переведено до 184 навчального центру (с. Старичі, Львівської обл.) [14] та військового коледжу сержантського складу НАСВ. Першим начальником 184 навчального центру був призначений полковник Михайло Олексійович

Івасюк, у подальшому він очолив факультет підготовки оперативного забезпечення НАСВ, у тому числі офіцерів інженерних військ.

У 2017 р. було прийнято рішення щодо повернення підготовки кваліфікованих спеціалістів рядового та сержантського складу для потреб інженерних військ до Кам'янця-Подільського, де був сформований 201 навчальний центр. З березня 2017 р. по теперішній час начальник 201 навчального центру – полковник Василь Васильович Світак.

У 2001 р. був створений 143-й центр розмінування (далі – 143 ЦР) для підготовки спеціалістів з розмінування для ЗС України та інших силових структур України. Першим начальником Центру розмінування у складі ВП був призначений полковник Сергій Михайлович Зубаревський, який мав досвід участі у миротворчих операціях, а також у розмінуванні території та об'єктів від вибухонебезпечних предметів.

У 2007 р. 143 ЦР під час реформування ВП було виведено з його складу на окремий штат [15]. З 2012 р. по теперішній час центр очолює полковник Володимир Геннадійович Родіков.

З початку антитерористичної операції (далі – АТО) фахівці 143 ЦР не тільки готували спеціалістів з розмінування, тільки за 7 місяців перебування в АТО розшукали та знешкодили понад 2 тис. вибухонебезпечних предметів і саморобних пристроїв [16].

Отже, у Кам'янець-Подільському починаючи з 1967 р. для потреб інженерних військ було розпочато підготовку військових інженерів, спочатку офіцерів тактичної ланки, яку у подальшому було переведено у 2012 р. до Львова (НАСВ). У 1994–2000 рр. було організовано підготовку офіцерів оперативно-тактичного рівня, яку з 2001 р. було переведено до Києва (НУОУ). Також з 1993 р. у Кам'янці-Подільському проводилися підготовка військових кваліфікованих фахівців сержантського та солдатського складу, у тому числі фахівців з розмінування.

Список використаних джерел і літератури

1. Галузевий державний архів Міністерства оборони України (далі – ГДА МОУ), ф. 2561, оп. 7127, спр. 1, 66 арк. (Ліквідаційний акт Кам'янець-Подільського вищого військово-інженерного командного училища імені маршала інженерних військ Харченко за 1967–1995 рр.).
2. Красота І.В. Підготовка офіцерського складу інженерних військ Збройних Сил України у Кам'янці-Подільському в 1994–2005 рр. // Освіта, наука і культура на Поділлі. Збірник наукових праць. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2016. Т. 23. С. 134-139.
3. ГДА МОУ, ф. 4252, оп. 24477, спр. 25, 164 арк. (Накази начальника 1500 Центру підготовки інженерних військ, в/ч А2237 щодо бойової та гуманітарної підготовки, тому числі підготовки до місії в Анголі за 1996 рік).
4. ГДА МОУ, ф. 4252, оп. 24477, спр. 26, 173 арк. (Накази начальника 1500 Центру підготовки інженерних військ, в/ч А2237 щодо бойової та гуманітарної підготовки, тому числі підготовки до місії в Анголі за 1996 рік).

5. ГДА МОУ, ф. 4252, оп. 24477, спр. 27, 156 арк. (Накази начальника 1500 Центру підготовки інженерних військ, в/ч А2237 щодо бойової та гуманітарної підготовки, тому числі підготовки до місії в Анголі за 1996 рік).

6. ГДА МОУ, ф. 4252, оп. 24477, спр. 28, 164 арк. (Накази начальника 1500 Центру підготовки інженерних військ, в/ч А2237 щодо бойової та гуманітарної підготовки, тому числі підготовки до місії в Анголі за 1996 рік).

7. ГДА МОУ, ф. 4252, оп. 24477, спр. 29, 144 арк. (Накази начальника 1500 Центру підготовки інженерних військ, в/ч А2237 щодо бойової та гуманітарної підготовки, тому числі підготовки до місії в Анголі за 1996 рік).

8. ГДА МОУ, ф. 4252, оп. 24477, спр. 30, 158 арк. (Накази начальника 1500 Центру підготовки інженерних військ, в/ч А2237 щодо бойової та гуманітарної підготовки, тому числі підготовки до місії в Анголі за 1996 рік).

9. ГДА МОУ, ф. 4252, оп. 24477, спр. 31, 122 арк. (Накази начальника 1500 Центру підготовки інженерних військ, в/ч А2237 щодо бойової та гуманітарної підготовки, тому числі підготовки до місії в Анголі за 1996 рік).

10. ГДА МОУ, ф. 3154, оп. 35814, спр. 1, 129 арк. (Накази командира в/ч А1107 (Навчального центру підготовки інженерних військ ВІПДАТА) по бойовій, гуманітарній та спеціальній підготовці за 2007 рік).

11. ГДА МОУ, ф. 3154, оп. 35837, спр. 1, 133 арк. (Накази командира в/ч А1107 (Навчального центру підготовки інженерних військ ВІПДАТА) по бойовій, гуманітарній та спеціальній підготовці за 2008 рік).

12. ГДА МОУ, ф. 6403, оп. 53409, спр. 1, 13 арк. (Історична довідка Військового коледжу сержантського складу Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка за 2010-2013 роки).

13. ГДА МОУ, ф. 6382, оп. А1П, спр. 1, 37 арк. (Історичний формуляр Навчального центру підготовки інженерних військ ВІПДАТА в/ч А1107 за 2004-2012 роки).

14. Скачкова Н., Миронович А., Рудковський В. 184-й Навчальний центр Академії СВ (опубліковано 16 жовт. 2012 р.) / Передача “Зв'язка” [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=_f6EcWPTjnl&t=101s

15. ГДА МОУ, ф. 6474, оп. 55949, спр. 1, 16 арк. (Витяг з історичного формуляра 143 Центру розмінування в/ч А2641 за 2007–2014 роки)

16. Геройські будні кам'янецьких саперів // Подолянин. 2014. 26 вересня.

Ihor Krasota

Training of military engineer troops in Kamianets-Podilsky (1967–2017)

On the basis of published sources, as well as the personal experience of military service of the author in the engineering troops of the Armed Forces of Ukraine, the process of training military specialists in engineering troops in Kamianets-Podilskyi in 1967–2017 is investigated. Training of officers in Kamianets-Podilskyi high military-engineering command school in 1967–1995. The training of military specialists of engineering troops: officers, sergeants and soldiers at the Military Engineering Institute of the Podil State Agrarian Technical Academy, the Training Center for Engineering Troops, the Center for Demining,

and the Faculty of Defense Training of the Kamianets-Podilskyi National University named after Ivan Ogienko have been analyzed. The course of the reform of the higher military educational institution of the Armed Forces of Ukraine in Kamianets-Podilskyi in 1993–2017 is considered. Comparative results of the training of military engineer troops in Kamianets-Podilskyi in 1967–2017.

Keywords: *reforming, engineering troops, the Armed Forces of Ukraine, training center of training, mine demining center, military institute, military faculty, military department, officers, sergeants, soldiers.*

И.В.Красота

**Подготовка военных специалистов инженерных войск
в Каменец-Подольском в 1967–2017 гг.**

На основе опубликованных источников, а также личного опыта военной службы автора в инженерных войсках Вооруженных Сил Украины, исследуется процесс подготовки военных специалистов инженерных войск в Каменец-Подольском в 1967–2017 гг. Рассмотрена подготовка офицеров в Каменец-Подольском высшем военно-инженерном командном училище в 1967–1995 гг. Проанализирована подготовка военных специалистов инженерных войск: офицеров, сержантов и солдат в Военном инженерном институте Подольской государственной аграрно-технической академии, Учебном центре инженерных войск, Центре разминирования, на факультете (кафедре) военной подготовки Каменец-Подольского национального университета имени Ивана Огиенко. Рассмотрен ход реформирования высшего военного учебного заведения инженерных войск в Каменец-Подольском 1993–2017 гг. Проведено сравнение результатов подготовки военных специалистов инженерных войск в Каменец-Подольском в 1967–2017 годах.

Ключевые слова: *реформирование, инженерные войска, Вооруженные Силы Украины, учебный центр подготовки, центр разминирования, военный институт, военный факультет, военная кафедра, офицеры, сержанты, солдаты.*

Одержано 1 грудня 2017 року